

De Storm die de Tijd Brak

Eén storm. Vier eeuwen. Eén keuze.

The King
of the Sofa

De Storm die de Tijd Brak

1 De houten vloer

De tijdcapsule had nooit mogen vertrekken.

Dat was de eerste gedachte die door Riks hoofd schoot toen hij wakker werd. Hij lag op hout. De vloer kantelde onder zijn wang, kwam langzaam terug en kantelde opnieuw. Ergens rolde een zwaar voorwerp tegen een wand.

Hij wilde overeind komen, maar een scherpe pijn onder zijn ribben dwong hem terug. De lucht rook naar pek, vochtige wol en iets zuurs. Boven hem kraakten balken. Geen ventilatie. Geen alarm. Geen stem van Kristin die vroeg of hij haar kon horen.

Een hand schoof een kroes binnen zijn bereik.

‘Kleine slokken. Anders komt het weer naar buiten.’

De man die naast hem hurkte, had een grijze baard en een litteken dat zijn bovenlip scheeftrok.

‘Waar ben ik?’

‘Op de Vrouwe Johanna. Je had een zachter bed kunnen kiezen.’

Rik zag een olielamp achter glas, touwen, houten vaten. Door een kier viel zonlicht dat met het schip meebewoog.

‘Welk jaar?’

De man keek hem aandachtiger aan.

‘Zestienhonderdttwintig. Als je de eeuw ook kwijt bent, moet de chirurgijn nog eens komen.’

Rik liet de kroes zakken.

In het laboratorium was het 2026 geweest.

Hij herinnerde zich de binnenwand van de capsule tegen zijn schouder. Zijn vingers hadden een meetkabel vastgehouden. Kristin stond buiten het open luik. Ze zouden uitsluitend de sensoren kalibreren; het transportsysteem was geblokkeerd.

Toen verscheen op zijn scherm een regel die niet bij het programma hoorde.

EXTERNE KOPPELING GEVONDEN.

Kristin had naar de noodschakelaar gegrepen. Een blauw licht trok een dunne lijn rond het luik. Rik rook verschroeid kunststof.

Daarna niets.

‘Ik ben Sander,’ zei de man. ‘Bootsman. Jij?’

‘Rik.’

‘En wat is dat ding?’

Hij wees naar een donkere vorm achter een gescheurd zeildoek.

De capsule lag tussen twee balken in het ruim. De buitenwand was ingedeukt, het luik stond scheef. Ze leek op een grote, zwarte doods-kist die iemand op haar kant had gezet.

Rik voelde tegelijk opluchting en angst.

‘Een toestel. Voor metingen.’

‘Metingen waarvan?’

Hij zocht naar woorden die geen brandstapel, ketenen of lachsalvo zouden opleveren.

‘Van tijd.’

Sander staarde hem aan. Toen trok hij het doek weer over de capsule.

‘De schipper noemt het voorlopig geborgen lading. Er kwam een licht uit dit ruim. Daarna vonden we jou en die kist. Niemand weet hoe je aan boord bent geraakt. Zorg dat je een beter verhaal hebt wanneer hij terugkomt.’

Die middag moest Rik naar de kajuit.

Kapitein Van Riel zat achter een tafel waarop een kaart met stenen was vastgelegd. Naast hem stond een magere koopman in een opvallend schoon hemd. Zijn naam was Jarne. Hij keek vaker naar Riks schoenen dan naar zijn gezicht.

Rik vertelde dat hij instrumentmaker was en dat een ongeluk zijn geheugen had aangetast. Het eerste was ongeveer waar. Het tweede was bruikbaar.

Van Riel liet hem een vastgelopen pomp bekijken.

Rik herkende het principe sneller dan de onderdelen. Een klep sloot niet doordat een houtsplinter haar blokkeerde. Hij verwijderde die onder toezicht van de timmerman. Toen het water weer stroomde, veranderde de blik van de kapitein.

‘Je eet mee zolang je werkt. Aan die kist komt niemand zonder mijn toestemming.’

Het was geen vrijheid. Wel uitstel.

Aan dek ontdekte Rik een wereld waarvoor zijn kennis hem nauwelijks had voorbereid. De zeilen waren groter dan hij had verwacht. De mannen bewogen eronder alsof ze in een ingewikkelde machine leefden waarvan elk onderdeel kon terugslaan.

Een jongen trok hem weg toen hij in de lus van een los touw stapte.

‘Wil je een voet missen?’

De jongen had sproeten, een smal gezicht en een houten hanger aan een koord om zijn hals.

‘Bram Stas,’ stelde hij zich voor. ‘Jij bent de man uit de kist.’

‘Dat verhaal gaat snel.’

‘Er gebeurt hier weinig leuks.’

Bram was zeventien en kwam uit Antwerpen, dezelfde stad waar Rik die ochtend nog had gewerkt. Hij was naar het noorden getrokken om aan te monsteren. Thuis waren schulden. Zijn moeder had de hanger gesneden in de vorm van een vogel.

‘Zodat ik de weg terugvind,’ zei hij.

Rik keek naar de vogel en dacht aan zijn telefoon, die in het laboratorium op een werkbank lag. Aan het laatste bericht van zijn zus, waarop hij nog niet had geantwoord.

Die avond hoorde hij waar het schip heen ging.

Ze waren uit Batavia vertrokken en voeren naar de Banda-eilanden. Nootmuskaat en foelie. Woorden die Rik kende uit de keuken, nu uitgesproken alsof er oorlogen in pasten.

Jarne sprak over leveringen, gehoorzaamheid en grond voor nieuwe pakhuizen.

‘Wie niet aan ons verkoopt, verkoopt aan onze vijanden.’

‘En als ze niet willen?’ vroeg Bram.

De koopman glimlachte.

‘Dan leren ze wat verstandig is.’

Rik keek naar de kanonnen langs de scheepswand.

Van Banda herinnerde hij zich een tentoonstelling. Handel, verdragen, dwang. En 1621: een jaartal bij een geschiedenis van moord en deportatie. Hij kende geen namen van dorpen, geen veilige vluchtroutes, geen bevel dat alles kon voorkomen. Alleen de afloop die in zijn wereld was vastgelegd.

Die beperkte kennis drukte zwaarder dan onwetendheid.

Later, terwijl boven hem de nachtwacht liep, schoof hij onder het zeildoek.

Het noodscherm van de capsule werkte. De hoofdcomputer niet. Hij controleerde de afgesloten energiebron: intact. De navigatiemodule gaf alleen fouten. Het systeem moest rekening houden met een draaiende aarde, een bewegende planeet en een schip dat voortdurend van plaats veranderde. Een jaartal invullen was geen route naar huis.

Eén geheugenblok had de beschadiging overleefd.

HERKOMSTSLEUTEL BEWAARD.

Rik legde zijn hand op de behuizing.

Onder zijn vingers liep een zwakke trilling. Ze kwam driemaal, hield op en keerde terug.

Op het scherm verscheen dezelfde melding als in het laboratorium.

EXTERNE KOPPELING GEVONDEN.

Ergens, aan de andere kant van vier eeuwen, zocht iets contact.

2 Wat de bliksem vertelde

De volgende dagen leerde Rik zijn handen anders gebruiken.

Hij kende differentiaalvergelijkingen, maar geen goede knoop. Hij kon een sensor kalibreren, maar verloor zijn evenwicht wanneer hij een emmer over het dek droeg. Bram leerde hem waar hij kon staan, welke touwen onder spanning zaten en wanneer hij vooral uit de weg moest blijven.

Sander gaf hem klussen bij de timmerman. De kok gaf hem gort, erwten en beschuit waarin hij liever niet te nauwkeurig keek. Soms was er gepekeld vlees. Het water had de smaak van het vat waarin het bewaard werd.

Hij miste schone lakens. Hij miste stilte. Bovenal miste hij de zekerheid dat een probleem met het juiste gereedschap opgelost kon worden.

Een snee in zijn hand werd rood en pijnlijk. De chirurgijn wilde er een zalf op smeren waarvan Rik de ingrediënten niet kende. Uiteindelijk kreeg hij toestemming de wond met afgekoeld, gekookt water schoon te maken. Hij bleef haar controleren. Zonder antibiotica kon iets kleins gevaarlijk worden.

Bram zag hem iedere avond naar het ruim verdwijnen.

Op de vierde nacht volgde hij.

‘Een meettoestel dat licht geeft,’ zei hij zacht. ‘Je hebt een vreemd vak.’

Rik wilde hem wegsturen. Toen besepte hij hoe weinig dat zou helpen.

‘Als je vertelt wat je hier ziet, pakken ze het af.’

‘Jarne pakt alles af wat hij niet begrijpt.’

Onder het doek vulde het scherm hun gezichten met bleek licht. Bram deinsde terug, maar bleef.

‘Kom je werkelijk uit een andere tijd?’

Rik keek hem aan.

‘Ik denk het. In mijn wereld is het jaar tweeduizendzesentwintig.’

Bram was lang stil.

‘Dan zijn wij allemaal dood.’

‘Ja.’

De jongen streek met zijn duim over de houten vogel.

‘Weet je hoe?’

‘Van jou weet ik niets.’

Het antwoord leek hem meer gerust te stellen dan een belofte had gedaan.

‘Bestaat Antwerpen nog?’ vroeg hij uiteindelijk.

‘Ja. De rivier ook.’

‘En mensen varen nog steeds weg?’

‘Iedere dag.’

Bram glimlachte even. Toen vroeg hij of mensen in die verre toekomst nog honger leden. Rik had over vliegtuigen kunnen vertellen, over ziekenhuizen en huizen met licht in iedere kamer. Maar op deze vraag moest hij opnieuw ja zeggen.

De jongen knikte, alsof hij nu pas begreep dat de vreemdeling geen hemelse bezoeker was.

‘Dan hebben jullie nog werk te doen.’

Rik legde niet uit dat zelfs hij nauwelijks begreep wat er gebeurd was. Zijn onderzoeksgroep had een effect gevonden dat hun bestaande modellen niet konden verklaren. Kleine signalen verschenen vóór hun verzendtijd. Eerst fracties van seconden. Daarna grotere verschillen.

Dat was iets anders dan de bekende tijdsvertraging door snelheid of zwaartekracht. Die was gemeten en bevestigd. Een mens naar het verleden sturen was nooit bewezen. Hun capsule was een poging om een onbegrepen ontdekking te onderzoeken, geen voldongen overwinning op de natuur.

En iemand had haar bereikt voordat zij klaar waren.

Op het noodscherm verschenen korte pulsen. Rik liet Bram de tussenpozen meetellen. Ze kwamen volgens een vaste reeks, dezelfde reeks die de meetapparatuur thuis gebruikte om een verbinding te herkennen.

Een taal van machines.

De beschadigde ingang voor het synchronisatiesignaal maakte slecht contact. Rik kon geen nieuwe elektronica bouwen, maar wel een losgeraakte aansluiting herstellen. Hij gebruikte een klein stukje messing als klem, zette de oorspronkelijke kabel vast en schermde het contact met droog doek en was af tegen vocht. De gevaarlijke kern bleef gesloten.

Daarna stond er een tweede datum.

2026.

Bram grijsde.

‘Dat is thuis.’

Rik wilde hetzelfde geloven. Toch ontbrak achter het jaartal het vertrouwde identificatienummer van hun laboratorium.

‘Misschien.’

De volgende middag riep Jarne hem bij zich.

De koopman had een papier klaargelegd met bepalingen over grond, leveringen en het vasthouden van plaatselijke bestuurders wanneer afspraken niet werden nagekomen.

‘De schipper vindt je verstandig. Kijk eens of de formulering duidelijk is.’

Rik las het tweemaal.

‘Dit is geen overeenkomst. Dit is een dreigement.’

Jarne legde zijn pen neer.

‘Het is bescherming van onze investering.’

‘Waarom zouden mensen hun land moeten afstaan omdat jullie geld hebben uitgegeven?’

De koopman keek hem nu recht aan.

‘Pas op, instrumentmaker. Je hebt geen schip, geen loonbrief en geen getuige die zegt waar je vandaan komt.’

Rik zweeg.

Op het dek vond hij Bram bezig met een kort potlood op een afgesleten stukje hout. Hij oefende zijn naam. Lezen ging hem redelijk af; schrijven kostte moeite.

‘Ik wil later opschrijven wat ik zie,’ zei de jongen. ‘Anders vertelt iemand anders het.’

Rik dacht aan Jarne en zijn nette papier.

Hij hielp Bram de letters uit elkaar te houden.

Op de zevende avond zakte het licht merkwaardig snel weg.

Aan de horizon stond een donkere wolkenwand. De stuurman liet zeil minderen. Sander joeg mannen naar de luiken en controleerde de sjorringen van de lading. Rik hielp vaten vastzetten tot zijn pijnlijke hand nauwelijks meer sloot.

Toen de eerste bliksem verscheen, lichtte tegelijk het scherm in het ruim op.

Niet iedere flits volgde een vast patroon. De meeste waren gewone, grillige ontladingen. Maar tussen de donderslagen door mat de capsule een regelmatige puls die steeds sterker werd.

De verbinding beïnvloedde iets buiten haar behuizing.

Rik zag op het scherm de woorden **TERUGKEERVENSTER BESCHIKBAAR**.

Boven hem klonk een schreeuw.

Hij rende naar het dek.

Een vlaag had een nog niet geborgen zeil losgerukt. Het doek sloeg met harde knallen boven de mannen. Bram en een oudere matroos vochten met een touw. Water liep in brede banen over de planken.

‘Pak vast!’ riep Bram.

Rik keek naar het luik achter zich. Naar de bleke gloed beneden.

Zijn kans.

Toen verloor de oudere matroos zijn grip. Het touw schoot vooruit en Bram werd tegen de verschansing getrokken.

Rik wierp zich naar hem toe.

Een golf sloeg over het dek. Hij greep stof, verloor het, greep opnieuw. Zijn schouder botste tegen hout. Bram hing half over de rand, zijn benen spartelend boven donker water.

Sander kwam erbij. Samen trokken ze de jongen terug.

‘Vastmaken!’ brulde de bootsman.

Ze kregen het touw om een zware bolder. Rik voelde de vezels door zijn beschadigde hand schuren. Bram kroop weg, hoestend, met bloed aan zijn slaap.

Een verblindende flits sloeg vlak boven hen in.

Hout sprong uit de mast. Een brandende splinter viel op het dek. Mannen sloegen hem uit terwijl de donder ieder ander geluid verpletterde.

Rik wist dat geen geïmproviseerde draad zoiets veilig naar zijn toestel kon voeren. De bliksem was geen reddende batterij. Hij kon het schip en hen allemaal vernietigen.

Toch trilde de capsule sterker dan ooit.

Beneden wachtte iemand.

En boven hen begon de zee zich te gedragen alsof het water aan een onzichtbare hand werd opgetild.

3 De mensen op het strand

Rik kwam pas een uur later bij de capsule.

Hij had aan de pomp gestaan tot een ander zijn plaats innam. Een dekbalk was gescheurd. Twee mannen waren gewond. De kapitein had iedereen nodig die kon lopen.

Het luik van de capsule was dichtgeslagen. Een dun buitenpaneel ontbrak. Op het scherm zag Rik een reeks foutmeldingen en daaronder een geruststellende regel: de energiebron was nog afgeschermd.

De vreemde pulsen hadden opgehouden.

Hij koppelde de beschadigde signaalingang los. Het was geen reparatie, slechts een manier om te voorkomen dat het toestel blind op iedere nieuwe impuls reageerde.

Het terugkeervenster was gesloten.

Rik zakte tegen een vat en drukte zijn mouw tegen zijn hand. Hij had Bram gered. Die zekerheid veranderde niets aan zijn angst dat hij zijn enige kans had verbruikt.

De jongen vond hem daar tegen het ochtendgloren.

‘Je had naar beneden kunnen gaan.’

‘Ja.’

‘Waarom deed je het niet?’

Rik keek naar het verband om Brams hoofd.

‘Omdat jij boven was.’

Bram ging naast hem zitten. Een tijdlang luisterden ze naar het pompen.

Twee dagen later bereikten ze een beschutte ankerplaats bij Banda.

De kust was groen, maar geen onbewoond paradijs. Aan de oever lagen boten. Achter aanlegplaatsen stonden huizen en opslaggebouwen. Mensen droegen goederen over paden tussen de bomen. Verderop werden netten hersteld.

Een smalle boot kwam langszij.

De man die aan boord stapte, onderzocht eerst de beschadigde mast. Daarna sprak hij met Yusuf, een loods die ook als tolk werkte. Hij heette Salim en vertegenwoordigde handelaren van de nederzetting.

Via Yusuf bood hij water, voedsel en timmerhout aan. Er moesten prijzen worden afgesproken. Gewapende mannen konden aan boord blijven.

Jarne sloeg zijn contract open.

‘Wij nemen eerst een verzekering van goede trouw.’

Hij wees op twee jonge mannen in de boot.

Yusuf vertaalde aarzelend.

Salims gezicht verstarde.

Hij antwoordde kort.

‘Hij zegt dat bezoekers die gijzelaars vragen geen bezoekers zijn,’ vertaalde Yusuf.

Van Riel keek naar de kust. Zijn schip lekte. De wind was ongunstig. Hij kon geen gevecht gebruiken, maar evenmin gezichtsverlies tegenover de koopman.

‘We gaan aan land en spreken verder.’

Rik vroeg mee te mogen om het benodigde hout te beoordelen. De timmerman knikte. Bram moest helpen dragen.

Op het strand stonden geen zwijgende schimmen uit een geschiedenisboek. Er stonden mensen die elkaar vragen stelden, naar wapens keken en besloten hun kinderen verder van de waterlijn te houden.

Een vrouw met een mand onder haar arm sprak Salim scherp toe. Hij luisterde, overlegde met twee anderen en kwam toen terug.

Zij wilden handelen. Geen grond afstaan. Geen enkel familielid als onderpand meegeven.

Jarne wenkte een soldaat.

‘Houd die jongeman hier totdat we klaar zijn.’

Hij wees naar een drager naast Salim.

De soldaat greep diens arm.

Alles veranderde tegelijk. De mand viel. Een kind begon te huilen. Twee mannen liepen naar voren en een musket werd geheven.

Rik voelde dezelfde verlamdende seconde als op het dek.

Hij wist hoe dit in een verslag zou komen: verzet, onrust, noodzakelijke maatregelen.

‘Kapitein,’ zei hij, zo luid dat Van Riel hem moest horen. ‘Uw mannen hebben water nodig. Uw schip heeft hout nodig. Als hier een schot valt, krijgen we geen van beide.’

‘Bemoei je met je instrumenten,’ beet Jarne hem toe.

Bram stapte naast de vastgegrepen drager.

‘Hij heeft niets gedaan.’

De soldaat duwde hem weg.

Salim zei iets tegen de mensen achter hem. Zij weken uit elkaar en maakten de weg naar de boten vrij. Niemand kwam dichterbij. Niemand bood goederen aan.

Hij hoefde niet te schreeuwen om duidelijk te maken dat de handel afgelopen was.

Van Riel keek naar zijn beschadigde schip.

‘Loslaten.’

Jarne draaide zich naar hem om.

‘U overschrijdt uw bevoegdheid.’

‘Ik geef bevel over mijn bemanning.’

De soldaat aarzelde en liet de arm los.

Salim bleef staan. Pas nadat het musket was gezakt, hervatte hij het gesprek. Hij stelde nieuwe voorwaarden: wapens terug naar de sloep, betaling vóór levering en de afspraken hardop vertalen waar iedereen bij stond.

Van Riel stemde toe.

Er was niets groots gewonnen. Geen rijk gevallen, geen oorlog afgewend. Maar de jongeman kon naar zijn familie teruglopen.

Rik merkte dat hij daarvan moest slikken.

Bij terugkeer naar het schip vond Bram iets in zijn jaszak.

Een klein, gebogen plaatje met een gladde, grijze binnenzijde.

‘Dit lag na de storm bij de trap. Van jouw toestel?’

Rik herkende een stuk van de afgebroken sensorring. De actieve elektronica was vernield. Het materiaal zelf bevatte microscopische structuren die in 1620 onmogelijk te vervaardigen waren.

‘Mag ik het houden?’

‘Beter niet.’

Hij stak zijn hand uit om het terug te nemen.

Maar op dat ogenblik klonk uit het ruim een lage toon.

Ook Bram hoorde hem.

Rik rende naar beneden. Het scherm lichtte op, hoewel de signaalingang losgekoppeld was. De verbinding kwam nu rechtstreeks via de kern binnen.

BESTEMMING: 2026.

ONTVANGER GEREED.

Het onbekende identificatienummer stond er weer. Het noodprogramma had automatisch de sterkste ontvanger gekozen. De resterende energie daalde terwijl hij keek. Binnen enkele minuten zou het toestel zichzelf uitschakelen.

Bram kwam achter hem aan.

‘Ga,’ zei hij.

Rik dacht aan het laboratorium. Aan Kristin. Aan negen dagen die nergens bij hoorden.

Hij sloeg een arm om de jongen heen. Het plaatje in Brams zak verdween uit zijn gedachten; alleen de teruglopende energiemeter bleef over.

‘Schrijf op wat je ziet. Ook wat mensen liever niet lezen.’

Bram knikte.

Rik stapte in de capsule. Hij hield zijn vingers boven de bevestigingstoets. De ontvanger was onbekend. Maar wachten betekende misschien dat hij voorgoed bleef.

Hij drukte.

Het laatste wat hij zag, was de houten vogel op Brams borst.

Toen werd de afstand tussen hen licht.

4 De naam aan de overkant

De vloer was koud en glad.

Rik rolde op zijn zij en bleef liggen tot hij weer kon ademen. Hij hoorde ventilatie, voetstappen en het scherpe tikken van metaal tegen metaal.

‘Niet bewegen,’ zei een vrouw. ‘De medische ploeg komt.’

Hij keek op.

Een jonge vrouw in een donker werkpak hurkte naast hem. Achter haar stonden mensen bij een ringvormige constructie. De capsule lag half op een platform, zwartgeblakerd, met zeewater dat uit de naden droop.

‘Kristin?’

‘Ik ben Mira Sari.’

‘Waar is Kristin?’

‘Wie bedoelt u?’

Hij probeerde overeind te komen.

‘Welk jaar?’

‘Tweeduizendzesentwintig.’

Daar was het antwoord waarop hij had gehoopt. Toch voelde hij geen opluchting.

Een arts onderzocht hem, reinigde zijn wonden en liet hem drinken. Rik beantwoordde vragen over zijn naam en het schip. Niemand lachte. Dat maakte hem onrustiger.

Toen hij even alleen was, liep hij naar het raam.

Hij herkende de bocht van de rivier. Het gebouw stond ongeveer waar zijn laboratorium had gestaan, aan een oude Antwerpse kade. Maar boven het water liepen lichte bruggen tussen torens die hij nooit had gezien. Kleine voertuigen gleden over verhoogde banen.

Op het plein aan de overkant stond een standbeeld.

Een jongen in zeemanskleren hield een boek vast. Op zijn borst lag een vogel.

Rik drukte zijn hand tegen het glas.

De letters onder het beeld waren groot genoeg om te lezen.

BRAM STAS.

GRONDLEGGER VAN HET EERSTE TIJDKUNDIG VERDRAG.

Mira vond hem daar.

‘Hij bouwde geen tijdmachine,’ zei ze. ‘Die titel kreeg hij eeuwen na zijn dood. Zijn geschriften werden een uitgangspunt voor onze afspraken over tijdonderzoek.’

Rik draaide zich langzaam om.

‘Hoe weten jullie dat hij iets met mij te maken had?’

‘Omdat hij u beschreef.’

Ze nam hem mee naar een rustige kamer. Op een tafel verscheen een afbeelding van oud papier. Het handschrift was onregelmatig, maar leesbaar. Bram had beschreven hoe een vreemdeling licht in een kist bewaarde. Hoe hij tijdens de storm niet naar dat licht was gevlucht.

Verderop stonden verslagen van handel, geweld en mensen die Bram bij naam had leren kennen. Salim. Yusuf. De jongeman op het strand.

‘Hij bleef niet zijn hele leven varen,’ vertelde Mira. ‘Later werkte hij als schrijver voor kooplieden. Hij verzamelde getuigenissen, ook wanneer zijn opdrachtgevers die liever weglieten.’

‘Heeft hij Banda gered?’

Mira keek hem aan.

‘De vervolgingen en moordpartijen staan ook in onze geschiedenis. Sommige mensen ontkwamen. Andere niet.’

Rik ging zitten.

Zijn kleine ingreep had geen eeuwen van geweld ongedaan gemaakt. Ergens was hij dankbaar dat niemand hem zo’n leugen aanbood.

Mira opende een tweede afbeelding: het gebogen sensorplaatje.

‘Dit kwam met zijn papieren in een verzameling terecht. Lange tijd begreep niemand wat het was. Pas veel later konden onderzoekers de structuur bestuderen. Het heeft ons onderzoek vooruitgeholpen. Niet alleen zijn verhaal veranderde de loop van gebeurtenissen.’

‘Ik had het mee moeten nemen.’

‘Misschien. Maar wij bestaan inmiddels.’

Hij hoorde wat ze niet uitsprak. Deze stad, haar ouders, alle mensen buiten: zij waren geen rekenfout die hij eenvoudig kon herstellen.

Een man met zilvergrijs haar kwam binnen. Mira stelde hem voor als directeur Hart.

‘Uw komst bevestigt onze reconstructie,’ zei hij. ‘We hebben jarenlang naar dit moment gezocht.’

Rik keek van hem naar Mira.

‘Jullie stuurden het signaal.’

Hart knikte.

‘We wilden contact met de capsule op het schip. Het dagboek gaf ons plaats en tijd. De materiaalanalyse gaf ons een aanknopingspunt voor de koppeling.’

‘En mijn laboratorium?’

‘De verbinding vond kennelijk eerst uw toestel bij zijn oorsprong. Dat was niet voorzien.’

‘Onze beveiliging blokkeerde het transportsysteem.’

Mira bestudeerde de gegevens uit zijn capsule.

‘Uw eigen zender was geblokkeerd. De ontvangst bleef beschikbaar voor de kalibratie. Onze installatie heeft via die ingang een proces op gang gebracht waarvoor uw beveiliging niet ontworpen was.’

Rik zag Kristin opnieuw naar de noodschakelaar grijpen.

Het ongeluk had aan deze kant van de verbinding een bedieningspaneel gehad.

‘De storm,’ zei hij.

Mira keek naar Hart, toen naar het tafelblad.

‘We hebben verstoringen gemeten bij iedere contactpoging.’

‘Welke verstoringen?’

Ze opende meetbeelden. Een wolkenmassa boven zee. Afwijkingen in druk en elektrische velden. Steeds na een nieuwe puls uit hun installatie.

Hart trok een stoel naar zich toe.

‘We dachten dat ze binnen aanvaardbare grenzen bleven.’

‘Voor wie?’ vroeg Rik.

Niemand antwoordde meteen.

Hij vertelde over Bram aan de verschansing. Over de mast, de pomp, de gewonde mannen. Mira noteerde de tijdstippen en legde ze naast de metingen. De overeenkomsten waren duidelijk.

‘Jullie hebben geen verleden bekeken,’ zei Rik. ‘Jullie hebben eraan getrokken.’

Hart streek over zijn mond.

‘We kunnen de geschiedenis niet zomaar uitzetten.’

‘Dat vraag ik niet.’

Mira bracht een schema van de verbinding in beeld.

‘Volgens ons model blijven eenmaal ontstane geschiedenissen bestaan. De koppeling verbindt ze, maar houdt ze niet in leven. Dat onderscheid is essentieel.’

Ze wees naar twee afzonderlijke lijnen in het schema.

‘Uw herinneringen hoeven dus niet te verdwijnen omdat onze geschiedenis anders verloopt. U komt ergens anders vandaan. Dezelfde stad en hetzelfde jaartal zijn onvoldoende om die oorsprong terug te vinden.’

‘En wat er in jullie archieven staat?’

‘Beschrijft de weg die hierheen leidde. Het garandeert niet dat iedere nieuwe ingreep goed afloopt. We kunnen opnieuw een vertakking bereiken. Daarom hadden we de verstoringen nooit mogen behandelen als een onbelangrijk meetverschil.’

Het was geen bewezen wet, besepte Rik. Ook hier werkten ze met modellen aan de rand van hun kennis. Maar hun eigen metingen lieten afzonderlijke herkomsten zien.

‘Mijn herkomst sleutel is bewaard,’ zei hij. ‘Kunnen jullie die lezen?’

Mira knikte langzaam.

‘Dan moet ik terug naar mijn wereld. En deze verbinding moet dicht.’

Op dat moment klonk een alarm.

De automatische installatie had het verloren signaal naar 1620 opnieuw gezocht.

Op het meetbeeld groeide boven de ankerplaats een nieuwe wolkenmassa.

Bram was nog daar.

5 De weg die overbleef

Mira drukte de oproep naar de controlekamer in.

‘Stop alle uitgaande pulsen. Nu.’

Hart legde zijn hand op haar arm.

‘Als we de koppeling onderbreken, verliezen we misschien onze enige toegang tot zijn oorsprong.’

‘Als we doorgaan, brengen we mensen in gevaar.’

Op het scherm bewogen kleine boten rond het beschadigde schip. Het beeld was korrelig en liep achter op de veldmetingen. Rik kon geen gezichten onderscheiden. Hij hoefde dat ook niet.

‘Bram schreef dat ik hem redde,’ zei hij. ‘Maar is dit nog de geschiedenis waarin hij oud werd? Of veroorzaken jullie nu iets wat in geen enkel dagboek staat?’

Hart liet Mira los.

Ze herhaalde het bevel.

De pulsen stopten. De drukafwijking groeide niet verder, maar verdween evenmin meteen. De koppeling hield energie vast tussen de twee uiteinden. Voor een veilige afsluiting moesten ze haar gecontroleerd laten uitdoven.

Rik volgde Mira naar de grote zaal.

Technici stonden bij de ontvangstconstructie. Zijn capsule werd met een hefplatform rechtgezet. Een van de wanden was zo diep gedeukt dat het luik niet meer volledig sloot.

Mira sloot een uitleeskabel aan op het noodpaneel.

De herkomstsleutel verscheen als een reeks gegevens die Rik zelf had helpen ontwerpen: de laatste toestand van de capsule vóór vertrek, gekoppeld aan het patroon van haar oorspronkelijke omgeving. In hun experimenten was dat bedoeld als terugkeercontrole. Niemand had verwacht dat het ooit onderscheid tussen verschillende geschiedenissen zou moeten maken.

‘Hier,’ zei Mira. ‘Uw laboratorium is nog bereikbaar.’

Rik zag een tijdstip. Negentien minuten na zijn vertrek.

Negen dagen op zee hadden thuis nog geen halfuur gekost. Dat kwam niet door gewone relativistische tijdsvertraging, maar door het gekozen aankomsttijdstip van de capsule.

Zijn knieën werden slap.

‘Hoe zeker?’

‘Het ontvangen controlepatroon komt overeen met uw opgeslagen gegevens. Meer zekerheid kan ik niet eerlijk geven.’

Dat antwoord vertrouwde hij meer dan alle geruststellingen van Hart.

Ze konden één laatste passage uitvoeren, rechtstreeks naar zijn herkomst. Daarna moest de kern van de capsule worden opgeofferd om alle nog open verbindingen af te sluiten. De terugreis zou haar definitief onbruikbaar maken.

Rik wees naar de installatie.

‘Haal de zender uit elkaar voordat ik ga. Laat de registraties bewaren. Ook de fouten.’

Hart keek naar de mensen om hem heen. Sommigen hadden de beelden van de boten gezien. Anderen hadden Riks handen verbonden. Het onderzoek was plotseling geen afgesloten dossier meer.

Hij gaf opdracht de zendmodules te verwijderen. De ontvangstzijde kreeg alleen nog het vermogen voor Riks terugkeer. Mira maakte kopieën van de meetgegevens voor de onafhankelijke toezichthouders van het instituut.

Niemand kon beloven dat deze wereld nooit meer tijdonderzoek zou doen. Wel konden ze de machine stilleggen die nu de kust bedreigde.

Terwijl de technici werkten, vroeg Rik om Brams laatste bladzijden.

Mira liet hem ze op een draagbaar scherm lezen.

Bram was vierenzeventig geworden. Hij had kinderen gehad, ruzie gemaakt met werkgevers en jaren geworsteld met pijn in een knie die tijdens een reis was gebroken. In zijn laatste aantekeningen klaagde hij over slechte inkt.

Rik lachte onverwacht.

Het deed pijn onder zijn ribben.

De jongen was oud geworden. Niet alleen een naam op een sokkel, niet alleen iemand die door Rik van een dek was getrokken. Een man met een heel leven, waarvan het grootste deel niets met een tijdcapsule te maken had.

Op de laatste beschreven bladzijde stond een passage die hij langzaam las.

Bram schreef dat kennis dikwijls als recht werd behandeld. Wie een betere kaart bezat, meende ook het land te bezitten. Wie wist wat morgen kon gebeuren, dacht te mogen beslissen voor mensen die alleen vandaag hadden.

Daaronder stond:

Wie verder ziet, moet zorgvuldiger kiezen.

Rik vroeg Mira die bladzijde af te drukken. Ze deed het op eenvoudig papier. Hij vouwde haar op en stak haar in de binnenzak van het werkpak dat hij had gekregen.

‘Je zult hem missen,’ zei ze.

‘Ik kende hem negen dagen.’

‘Dat is niet wat ik zei.’

Hij keek nog eenmaal naar het meetbeeld. De onnatuurlijke verstoring nam af. Een boot bereikte de aanlegplaats. Iemand sprong op de steiger en hielp een ander uitstappen.

Het was genoeg om te vertrekken.

Rik stapte in de capsule. Mira zette de bestemming vast op zijn herkomst sleutel. De keuze voor de sterkste ontvanger, die hem hierheen had gebracht, werd uitgeschakeld.

‘Klaar?’ vroeg ze.

Hij knikte.

Het licht kwam zachter dan hij verwachtte. Zijn maag trok samen. Eén ogenblik voelde hij opnieuw het schip onder zich, de beweging die dagenlang in zijn lichaam was blijven hangen.

Toen sloeg hij tegen een metalen vloer.

‘Rik!’

Kristin.

Hij hoorde haar voordat hij haar zag. Ze knielde naast hem met een gezicht vol ongeloof. Achter haar stonden twee hulpverleners. Het laboratorium rook naar rook en warm plastic.

‘Negentien minuten,’ zei ze. ‘Je was weg. De hele capsule was weg.’

Rik pakte haar mouw vast.

‘Schakel de voeding uit.’

‘Die is al uit.’

Hij keek naar het noodscherm.

KOPPELING GESLOTEN.

KERN ONBRUIKBAAR.

Pas toen liet hij haar los.

De dagen daarna waren gevuld met onderzoeken, vragen en slaap die telkens door dromen over water werd onderbroken. De opgeslagen meetgegevens bevestigden een gebeurtenis die niemand in het laboratorium kon verklaren. Zijn verwondingen en het zout in de capsule pasten bij zijn verhaal. Bewijs voor ieder detail waren ze niet.

Rik vertelde toch alles. Ook zijn aarzelingen. Ook het achtergelaten plaatje. Kristin hielp hem de registraties veilig te stellen; het project bleef stilgelegd terwijl anderen ze onderzochten.

Toen hij weer naar buiten mocht, liep hij naar de kade.

Aan de overkant stond geen beeld van Bram. Er reden gewone auto's. Een fietser belde omdat Rik midden op het pad bleef staan.

Hij stapte opzij en glimlachte.

Thuis legde hij de afgedrukte bladzijde naast zijn verslag. De capsule zou niet opnieuw worden opgebouwd. Hij hoefde niet nogmaals vier eeuwen te doorkruisen om te weten wat hij moest bewaren.

Hij schreef Brams naam op. Daaronder die van Salim en Yusuf.

En toen begon hij bij de houten vloer.